

Urząd Regulacji Energetyki

<https://www.ure.gov.pl/pl/cieplo/charakterystyka-rynku/11609,2022.html>
03.05.2024, 10:00

2022

Przedsiębiorstwa koncesjonowane

Na koniec 2022 r. koncesje wydane przez Prezesa URE na prowadzenie działalności w zakresie wytwarzania i/lub przesyłania i dystrybucji i/lub obrotu ciepłem posiadały 392 przedsiębiorstwa (łącznie 816 poszczególnych koncesji na dany rodzaj działalności w zakresie zaopatrzenia odbiorców w ciepło, tj. wytwarzanie, przesyłanie i dystrybucję lub obrót ciepłem).

Od pierwszego badania przeprowadzonego przez URE w 2002 r., zarówno liczba koncesjonowanych przedsiębiorstw ciepłowniczych, jak i badanych, zmniejszyła się w naszym kraju o ponad połowę i stan ten utrzymuje się już od kilku lat, co w początkowym okresie badań spowodowane było przede wszystkim zmianami w ustawie – Prawo energetyczne, a także przekształceniami organizacyjnymi i własnościowymi w sektorze. Aktualnie zmiany te wynikają z procesu konsolidacji zachodzącego na rynku ciepła. W 2002 r. liczba przedsiębiorstw koncesjonowanych w zakresie ciepła w stosunku do roku poprzedniego nieznacznie się zmniejszyła. Należy jednocześnie podkreślić, że tak znaczne zmniejszenie liczby podmiotów koncesjonowanych od 2002 r. w nieznacznym stopniu wpłynęło na zmianę wielkości regulowanego rynku ciepła.

Zmieniła się w tym okresie również struktura badanych koncesjonowanych przedsiębiorstw ciepłowniczych. Zmiany w strukturze form prawnych świadczą o intensywności przekształceń własnościowych i organizacyjnych w polskim ciepłownictwie.

Na początku prowadzonych w ponad dwudziestoletnim okresie badań, działalność w formie spółek kapitałowych prowadziło 80,5 proc. koncesjonowanych przedsiębiorstw ciepłowniczych, w 2021 r. już 96,1 proc., natomiast w 2022 r. było to 96,05 proc. Zmieniły się również relacje w grupie spółek kapitałowych pomiędzy spółkami akcyjnymi, a spółkami z ograniczoną odpowiedzialnością. W 2002 r. liczba koncesjonowanych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w formie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością wynosiła 462 (na 849 podmiotów ogółem, co stanowiło 54,4 proc.), zaś podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w formie spółek akcyjnych było 222 (na 849 podmiotów ogółem, co stanowiło 26,1 proc.). W roku 2021 wielkości te wynosiły odpowiednio: 317 (na 407 ogółem, co stanowiło 77,9 proc.) i 74 (18,2 proc. z ogółu), zaś w roku 2022 wynosiły odpowiednio: 317 (na 405 ogółem, co stanowiło 78,3 proc.) i 72 (17,8 proc. z ogółu). Udział spółek akcyjnych zmniejszył się od 2002 r. o ponad 8 punktów procentowych, natomiast udział spółek z ograniczoną odpowiedzialnością wzrósł o blisko 24 punkty procentowe.

Potencjał ciepłownictwa

Koncesjonowane przedsiębiorstwa ciepłownicze dysponują zróżnicowaną i rozdrobnioną infrastrukturą techniczną określaną przez dwie podstawowe wielkości, tj. zainstalowaną moc ciepłą oraz długość sieci ciepłowniczej. Całkowita wielkość mocy ciepłej zainstalowanej u koncesjonowanych wytwórców ciepła w okresie 2002–2022 zmniejszyła się z 70 952,8 MW do 53 188,4 MW.

Spośród badanych przedsiębiorstw 355 zajmowało się wytwarzaniem ciepła, 352 – przesyłaniem i dystrybucją ciepła a 109 – obrotem ciepła. Przedsiębiorstwa wytwarzały ciepło w źródłach różnej wielkości z przewagą ilościową źródeł małych do 50 MW (220 podmiotów).

Tylko osiem koncesjonowanych przedsiębiorstw dysponowało mocą osiągalną swoich źródeł przekraczającą 1 000 MW każde, a ich łączna moc osiągalna stanowiła około 1/3 mocy osiągalnej wszystkich źródeł koncesjonowanych. Podmioty te działały również w obszarze wytwarzania energii elektrycznej.

Koncesjonowane przedsiębiorstwa ciepłownicze dysponowały w 2022 r. sieciami o łącznej długości 22 578,4 km (w 2021 r. – 22 223,0 km), przy czym należy zaznaczyć, że wielkość ta obejmowała sieci ciepłownicze łączące źródła ciepła z węzłami cieplnymi oraz sieci niskoparametrowe – zewnętrzne instalacje odbiorcze. Spośród badanych przedsiębiorstw 46 nie posiadało sieci, 268 dysponowało sieciami o długości powyżej 10 km, a z tego 88 dysponowało sieciami powyżej 50 km.

W okresie dwudziestu jeden lat badań koncesjonowanych przedsiębiorstw ciepłowniczych, długość sieci wzrosła z 17 312,5 km do 22 578,4 km. Długość sieci przypadająca na jedno przedsiębiorstwo (sieciowe) zwiększyła się natomiast z 23,81 km do 62,89 km. Wielkością charakteryzującą potencjał sektora jest również zatrudnienie.

W okresie od 2002 r. do 2022 r. zatrudnienie ogółem spadło z 60 239 do 27 772 etatów, przy redukcji przedsiębiorstw ciepłowniczych z poziomu 849 podmiotów do 405. Należy jednak pamiętać, że jednym z głównych powodów zmniejszenia zatrudnienia jest zmniejszenie liczby podmiotów uczestniczących w badaniach Prezesa URE ze względu na podwyższenie progu koncesyjnego (część podmiotów została „wyjęta” spod obserwacji). Można jednak wskazać, że w 2002 r. na jednego zatrudnionego przypadało 7,76 TJ wyprodukowanego ogółem ciepła, w 2021 r. – 13,9 TJ, zaś w 2022 r. – 13,3 TJ. Zmniejszenie liczby zatrudnionych spowodowane było także potrzebą racjonalizacji kosztów działalności. Również postęp techniczny i technologiczny w przedsiębiorstwach ułatwił taką politykę personalną. W wyniku tak dużego ograniczenia zatrudnienia w sektorze nastąpił znaczny wzrost wydajności pracy mierzony wielkością przychodu na zatrudnionego.

Produkcja ciepła i zużycie paliw

W 2022 r. wytwarzaniem ciepła zajmowało się 376 przedsiębiorstw ciepłowniczych, co stanowi 92,8 proc. wszystkich zbadanych przez URE przedsiębiorstw (405). Wytworzyły one, łącznie z ciepłem odzyskanym w procesach technologicznych (odzysk ciepła), 404,7 tys. TJ ciepła, co oznacza spadek produkcji o 20,4 tys. TJ w stosunku do roku 2021 (425,1 tys. TJ).

Do odbiorców przyłączonych do sieci trafiło ostatecznie 233,1 tys. TJ – po zaspokojeniu własnych potrzeb cieplnych przedsiębiorstw oraz uwzględnieniu strat podczas przesyłania.

W 2022 r. nastąpił również spadek produkcji ciepła w kogeneracji w stosunku do roku ubiegłego o 6,8 proc. (z 246,9 tys. TJ w 2021 r. do 230,2 tys. TJ w 2022 r.).

Udział ciepła z kogeneracji wynosił 62,1 proc. produkcji ciepła ogółem, obniżył się zatem w stosunku do roku poprzedniego o 1,1 punktu procentowego (w 2021 r. udział ten wynosił 63,2 proc.).

Rok 2022 był kolejnym rokiem, w którym na rynku ciepła dominowały paliwa węglowe. Ich udział stanowił 66,2 proc. paliw zużywanych w źródłach ciepła (w 2021 r. – 69,5 proc., w 2020 r. – 68,9 proc., w 2019 r. – 71 proc., w 2018 r. – 72,5 proc., a w 2017 r. – 74,0 proc.). Od 2002 r. udział paliw węglowych obniżył się o 15,5 punktu procentowego, zaobserwowano natomiast w miksie energetycznym niebagatelny wzrost udziału paliw gazowych i źródeł OZE, co potwierdza sukcesywny, stopniowy kierunek zmian w modelu gospodarki energetycznej Polski, uwzględniający krajową specyfikę dostępnych paliw i poziom zaawansowania technologicznego systemów energetycznych w stosunku do krajów Europy Zachodniej. Należy podkreślić, że w 2002 r., dla zaspokojenia potrzeb koncesjonowanej gospodarki ciepłowniczej Polski, zużyto 22 096 tys. ton paliw węglowych (21 296,9 tys. ton węgla kamiennego + 799,5 tys. ton węgla brunatnego), natomiast w 2022 r. zużyto 13 796,2 tys. ton paliw węglowych (13 250,4 tys. ton węgla kamiennego + 545,8 tys. ton węgla brunatnego). Nominalny spadek w badanym okresie wyniósł zatem 8 300 tys. ton, co stanowi blisko 40 proc. (37,6 proc.) i przełożyło się bezpośrednio na ograniczenie szkodliwej emisji gazów.

Sprzedaż i ceny sprzedaży ciepła

W 2022 r. wolumen sprzedaży ciepła ogółem przez koncesjonowane przedsiębiorstwa ciepłownicze (łącznie z odsprzedażą innym przedsiębiorstwom) wyniósł 357 702,63 TJ). Sprzedaż ciepła zakupionego (czysty obrót), stanowiącą część powyższego zbioru, ukształtowała się na poziomie 653,00 TJ).

W omawianym roku średnia cena ciepła sprzedawanego ze wszystkich koncesjonowanych źródeł wytwarzających ciepło wyniosła 64,03 zł/GJ (wzrost o 34,38 proc. w porównaniu z 2021 r.), przy czym średnia cena ciepła sprzedawanego z koncesjonowanych źródeł wytwarzających ciepło bez kogeneracji wyniosła 76,39 zł/GJ (wzrost o 43,29 proc.), zaś średnia cena ciepła sprzedawanego z koncesjonowanych źródeł wytwarzających ciepło w kogeneracji wyniosła 55,15 zł/GJ (wzrost o 21,82 proc.).

Średnia cena ciepła sprzedawanego z koncesjonowanych źródeł wytwarzających ciepło bez kogeneracji we wszystkich województwach była wyższa od średniej ceny ciepła sprzedawanego z koncesjonowanych źródeł wytwarzających ciepło w kogeneracji.

Stawka opłaty za usługi przesyłowe ukształtowała się w 2022 r. na poziomie wyższym o 16,91 proc. niż w 2021 r. i wyniosła 22,47 zł/GJ. Najniższe stawki, podobnie jak w 2020 r. i

2021 r., stosowały przedsiębiorstwa w województwach: mazowieckim i łódzkim, natomiast najwyższe w województwach: pomorskim, podkarpackim i małopolskim. Najwyższy wzrost opłaty za usługi przesyłowe nastąpił w województwie opolskim (26,82 proc.), najniższy w dolnośląskim (10,29 proc.). W żadnym województwie nie nastąpił spadek stawki opłaty za usługi przesyłowe. W czterech województwach stawka opłaty za usługi przesyłowe ukształtowała się poniżej średniej stawki w kraju (mazowieckie, łódzkie, lubelskie, dolnośląskie). Skumulowany najwyższy wzrost tej stawki w ostatnich dwóch latach⁵ nastąpił w województwie opolskim (31,21 proc.), natomiast najniższy w województwie mazowieckim (14,07 proc.).

Dzięki mechanizmowi wsparcia, średnia cena wytarzania ciepła została ograniczona do średniej ceny wytarzania ciepła z rekompensatą, określonej odrębnie dla ciepła wytwarzanego w źródłach ciepła opalanych gazem ziemnym lub olejem opałowym oraz dla ciepła wytwarzanego w pozostałych źródłach.

Ponadto od 1 marca 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. sprzedawcy ciepła mają obowiązek obliczyć dla każdego systemu ciepłowniczego i każdej grupy taryfowej, maksymalną cenę dostawy ciepła, która nie może być wyższa niż obliczona cena dostawy ciepła na 30 września 2022 r. Sprzedawcom ciepła stosującym maksymalną cenę dostawy ciepła wobec odbiorców uprawnionych przysługuje z tego tytułu wyrównanie w kwocie stanowiącej iloczyn różnicy między ceną dostawy ciepła wynikającą ze stosowanej taryfy tego przedsiębiorstwa i ceną wynikającą ze stosowania cen i stawek opłat wobec tych odbiorców oraz ilości sprzedanego ciepła tym odbiorcom, w danym miesięcznym okresie rozliczeniowym, powiększony o podatek od towarów i usług. Podmiotami wypłacającymi wyrównania z tego tytułu przedsiębiorstwom energetycznym są Zarządca Rozliczeń S.A. – dla przedsiębiorstw posiadających koncesje lub wójt, burmistrz albo prezydent miasta, właściwy ze względu na miejsce siedziby podmiotu uprawnionego prowadzącego działalność niekoncesjonowaną. W ten sposób wzrost cen dostarczania ciepła do odbiorców na cele mieszkaniowe i użyteczności publicznej uległ ograniczeniu do ustalonego poziomu).

Sytuacja ekonomiczna

Na kształtowanie poziomu przychodów osiąganych przez przedsiębiorstwa ciepłownicze, które z kolei kształtują średnie ceny ciepła, zasadniczy wpływ mają zmiany kosztów (przede wszystkim zmiennych) działalności koncesjonowanej, wielkość sprzedaży ciepła, która zależy przede wszystkim od potrzeb cieplnych odbiorców, rodzaju paliwa zużywanego w źródle, poziomu cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla oraz zakresu usług świadczonych odbiorcom.

Rok 2022, podobnie jak 2021, charakteryzował się wzrostem kosztów zarówno ogółem z działalności ciepłowniczey (o 36,94 proc.), jak i kosztów prowadzenia działalności ciepłowniczey (o 36,99 proc.). Skumulowany wzrost analogicznych kosztów w okresie trzech ostatnich lat wyniósł odpowiednio 68,71 proc. oraz 70,17 proc.

Do wzrostu kosztów działalności przedsiębiorstw ciepłowniczych w 2022 r. przyczynił się głównie wzrost kosztów uprawnień do emisji CO₂ oraz destabilizacja na rynku paliw będąca

poходną wojny w Ukrainie, nałożonych na Federację Rosyjską sankcji oraz zmiany kierunku importowanych do Polski paliw. Konsekwencją powyższego był również wzrost kosztów zakupu energii elektrycznej. W 2022 r. wzrosły zarówno koszty stałe (o 8,84 proc.), jak i koszty zmienne (o 56,8 proc.).

W Polsce rok 2022 był kolejnym rokiem wysokich cen CO₂, co w związku z ich bezpośrednim przełożeniem na ceny energii elektrycznej i ciepła, coraz bardziej podkreśla konieczność planowania nowych inwestycji w redukcję emisji, modernizacji, czy też zmiany sposobu wytwarzania w poszczególnych źródłach, co z kolei wiąże się z koniecznością poniesienia dużych nakładów finansowych.

Największe wyzwania sektora i ich wpływ na kondycję przedsiębiorstw ciepłowniczych

Destabilizacja rynku paliw, w szczególności węgla kamiennego oraz gazu ziemnego, jaka nastąpiła już w czwartym kwartale 2021 r. i nasiliła się po 24 lutego 2022 r., a także wzrost cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla, doprowadziły do istotnego ograniczenia przychodów przedsiębiorstw energetycznych wytwarzających ciepło w jednostkach kogeneracji.

Ceny z wytwarzania ciepła w takich jednostkach są kształtowane metodą uproszczoną, na podstawie średnich cen wytwarzania ciepła w jednostkach niekogeneracyjnych opalanych tym samym rodzajem paliwa, w poprzednim roku kalendarzowym oraz wskaźników referencyjnych dla poszczególnych rodzajów paliw.

Szczególne problemy finansowe miały przedsiębiorstwa energetyczne, które zrealizowały inwestycje (w jednostki kogeneracji dużej mocy zarówno ciepłej, jak i elektrycznej opalane gazem ziemnym, który co do zasady miał być paliwem przejściowym), a po przekazaniu ich do eksploatacji, cena gazu ziemnego wzrosła nawet dziesięciokrotnie w porównaniu z cenami jakie obowiązywały przed podjęciem decyzji inwestycyjnej, na podstawie których przeprowadzono analizę efektywności ekonomicznej przedsięwzięcia.

Brak możliwości dynamicznej zmiany cen ciepła z takich jednostek, po zmianie kosztów paliwa lub uprawnień do emisji dwutlenku węgla powodował często wyłączenia takich jednostek – o ile przedsiębiorstwo miało możliwość wykorzystania innych źródeł ciepła (w tym szczytowych) opalanych nieco tańszym paliwem np. miałem węgla kamiennego. Eksploatacja takich jednostek kogeneracji przy wysokich kosztach jednostkowych paliwa i uprawnień do emisji dwutlenku węgla powodowała stratę finansową przedsiębiorstwa.

Wsparcie wytwarzania energii elektrycznej w kogeneracji (z przerwą w 2013 r. i połowie 2014 r.), funkcjonuje od 2000 r. Przełomową zmianę w kwestii wsparcia kogeneracji wprowadziła w 2007 r. ustawa o zmianie ustawy – Prawo energetyczne), nakładając na przedsiębiorstwa wytwarzające energię elektryczną lub zajmujące się obrotem i sprzedające tę energię odbiorcom końcowym, obowiązek uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectw pochodzenia z kogeneracji).

Istotny wpływ na kształtowanie polityki energetycznej Polski i bezpośrednio na

koncesjonowaną działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania ciepła i energii elektrycznej, miał atak Federacji Rosyjskiej na Ukrainę.

Ze względu na sytuację międzynarodową, 29 marca 2022 r. Rada Ministrów przyjęła założenia do aktualizacji „Polityki energetycznej państwa do roku 2040”, których jako główny cel działań wskazano wzmocnienie bezpieczeństwa i niezależności energetycznej Polski poprzez odcięcie się od dostaw surowców energetycznych z Rosji, dywersyfikację dostaw surowców oraz rozbudowę mocy opartych o źródła krajowe, w tym rozwój OZE, wdrożenie energetyki jądrowej, poprawę efektywności energetycznej, zapewnienie alternatywy dla ropy naftowej i gazu ziemnego.

Jako zadanie priorytetowe określono działania wzmacniające rozwój sieci elektroenergetycznych i magazynowania energii, jednocześnie w sytuacji niepewności na rynku gazu ziemnego przewidziano okresowe zwiększenie wykorzystania jednostek węglowych. Polska będzie podejmować wysiłki negocjacyjne w celu reformy mechanizmów polityki klimatycznej Unii Europejskiej, aby umożliwić przeprowadzenie transformacji energetycznej, zmierzając do realizacji celów UE, przy uwzględnieniu czasowego zwiększonego wykorzystania konwencjonalnych mocy wytwórczych.

Data publikacji : 08.01.2024

[Poprzedni Strona](#)